

AI-beleid Kop van Noord-Holland PO

Samenvatting

Dit document biedt het Samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland PO een kader om verantwoord om te gaan met kunstmatige intelligentie (artificial intelligence; AI). Het beschrijft uitgangspunten, toepassingsgebieden, randvoorwaarden, juridische verplichtingen en organisatorische aspecten. De nadruk ligt op AI als ondersteunend instrument voor beleidsvoering en samenwerking, niet op de directe lespraktijk.

Dit reglement geldt voor de gehele organisatie die deel uitmaakt Samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland PO, gevestigd te Westerpark 166, 1742 BX Schagen.

Richtinggevend kader

De opkomst van AI heeft grote gevolgen voor hoe organisaties hun processen inrichten, data gebruiken en samenwerken. Voor het samenwerkingsverband (SWV) biedt AI-kansen om beleidsvorming en ondersteuning efficiënter en toekomstbestendiger te maken en om bij te dragen aan passende ondersteuning voor alle leerlingen. Tegelijkertijd brengt AI juridische, ethische en organisatorische uitdagingen met zich mee.

Dit document schetst een kader om richting te geven aan de omgang met AI, gebaseerd op Europese wetgeving (AI-Act), de AVG en inzichten uit het werkveld. Omdat met AI-gebruik voornamelijk Generatieve AI¹ wordt bedoeld, is dit beleid voornamelijk hierop gericht.

Doelstellingen

Met dit beleid streven we de volgende doelen na:

1. **Voldoen aan de AI-Act:** Zorgen dat alle medewerkers die AI gebruiken, over de benodigde AI-geletterdheid beschikken.
2. **Bevorderen van AI-geletterdheid:** Medewerkers voorzien van de kennis en vaardigheden om AI-tools geïnformeerd en verantwoord in te zetten en te gebruiken.
3. **Gecontroleerde adoptie:** Het gebruik van generatieve AI in eerste instantie zeer sterk te adviseren om het te beperken tot één platform om eenduidigheid en beheersbaarheid te garanderen.
4. **Innovatie en efficiëntie:** Het potentieel van AI benutten om onze processen te optimaliseren en de productiviteit te verhogen, op een manier die aansluit bij de visie van het SWV.

Wat is AI?

- AI: slimme software die informatie ontvangt, daar iets van leert en vervolgens zelf een passend antwoord, advies of voorspelling kan geven. AI werkt deels zelfstandig en kan zich aanpassen op basis van nieuwe informatie.
- AI-tools: programma's of toepassingen die gebruikmaken van kunstmatige intelligentie. Voorbeelden zijn chatbots zoals Copilot, ChatGPT of Gemini, systemen

¹ Generatieve AI (GenAI): een vorm van AI die zelf nieuwe inhoud kunnen maken, zoals: teksten, afbeeldingen, video's of andere digitale content.

die teksten samenvatten of analyseren en leermiddelen die zich aanpassen aan de gebruiker.

- AI-geletterdheid: het herkennen, begrijpen en kunnen toepassen van AI. AI-geletterdheid verwijst naar de vaardigheden, kennis en het begrip om AI-tools op een zorgvuldige en verantwoorde manier te kunnen inzetten binnen het werk.
- Generatieve AI (GenAI) en Large Language Models (LLM's): Generatieve AI en LLM's zijn vormen van AI die zelf nieuwe inhoud kunnen maken, zoals: teksten, afbeeldingen, video's of andere digitale content. Voorbeelden zijn ChatGPT, Gemini en Copilot. Deze systemen zijn getraind met grote hoeveelheden gegevens, waardoor zij nieuwe informatie kunnen maken die lijkt op wat ze eerder hebben geleerd. De gebruiker geeft meestal een opdracht via een chatbot, waarna het systeem een reactie genereert².

Wet- en regelgeving

Het Samenwerkingsverband houdt zich bij het gebruik van AI aan de belangrijkste wettelijke kaders, zoals de AVG, de AI-wet (AI-Act)³ en regels over auteursrecht en intellectueel eigendom. Deze wetten vragen dat AI-tools veilig, transparant en niet-discriminerend zijn, en dat persoonsgegevens zorgvuldig worden beschermd.

Het SWV gebruikt daarom alleen AI-tools die aantoonbaar aan deze eisen voldoen en geen persoonsgegevens verwerken buiten een beveiligde omgeving. Voor medewerkers betekent dit in de praktijk dat zij:

- Alleen goedgekeurde AI-tools gebruiken (bij voorkeur binnen de Microsoftomgeving);
- **Nooit** persoonsgegevens of vertrouwelijke informatie (bv. Casuïstiek) invoeren in AI-tools;
- AI-output altijd kritisch beoordelen op juistheid en mogelijke bias;
- AI **niet** gebruiken voor besluiten die gevolgen hebben voor leerlingen zonder menselijke beoordeling.

Daarnaast zorgt het SWV voor duidelijke informatie richting medewerkers, ouders, scholen en partners (o.a. ingehuurd personeel) over wanneer en hoe AI wordt ingezet.

Principes voor verantwoord AI-gebruik

Het SWV zet AI in binnen onderwijs en ondersteuning volgens de onderstaande principes:

1. Gebruik geen vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens

Bij het gebruik van AI wordt geen vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens ingevoerd in niet goedgekeurde tools. Op dit moment gebruiken wij een tool die beveiligd is, maar die niet ontworpen is door en voor het SWV. Daarom mag er tot op heden geen vertrouwelijke of persoonlijke informatie ingevoerd worden.

2. Gebruik AI nooit voor een beslissing over een mens/leerling

Besluiten die invloed hebben op leerlingen worden altijd door mensen genomen, niet door AI. AI vervangt nooit de professionele beoordeling van medewerkers.

3. Beoordeel en interpreteer zelf AI-uitkomsten

² Autoriteit Persoonsgegevens. (2024, augustus). *Generatieve AI*.

<https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/algoritmes-ai/algoritmes-uitgelegd/generatieve-ai>

³ Digitale Overheid. (2026, 4 februari). *AI-verordening AI (Artificiële intelligentie) - digitale overheid*.

<https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/artificiele-intelligentie-ai/ai-verordening/>

AI kan helpen bij analyseren en vergaren van algemene informatie, maar belangrijke besluiten worden nooit volledig aan AI overgelaten. Medewerkers blijven verantwoordelijk voor het beoordelen en interpreteren van AI-uitkomsten. Bij het vergaren van informatie: medewerkers vragen altijd naar wetenschappelijk onderbouwde en/of nationaal erkende bronnen met een bronvermelding erbij. Zo kan worden nagegaan of de bron van de informatie betrouwbaar is.

4. Voorkom dat generatieve AI vooroordelen versterkt.

AI-tools kunnen onbedoeld vooroordelen bevatten en versterken. Medewerkers controleren AI-output op bronnen (zie vorige punt), ongelijkheid of stereotypen en gebruiken AI nooit zonder kritische reflectie, zeker bij kwetsbare groepen.

5. Zorg ervoor dat je begrijpt wat generatieve AI is.

Voor verantwoord gebruik is het belangrijk dat medewerkers in grote lijnen begrijpen wat AI kan, hoe het werkt en waar de beperkingen liggen. AI is geen menselijke intelligentie en kan fouten maken (zie ook voetnoot 2).

6. Gebruik uitsluitend door het SWV goedgekeurde AI-tools

Medewerkers gebruiken uitsluitend veilige, door het SWV goedgekeurde AI-tools. Op dit moment gebruiken we een beveiligde versie van Microsoft Copilot.

7. Bewust en passend gebruik

AI wordt ingezet wanneer dit bijdraagt aan kwaliteit, efficiëntie of ondersteuning. Het is een hulpmiddel, geen vervanging van eigen werk of professionele deskundigheid.

8. Wees transparant over AI-gebruik

We communiceren duidelijk wanneer AI wordt gebruikt, zowel intern als naar scholen en ouders. Dit versterkt vertrouwen en voorkomt misverstanden. Bij het maken van een opname en/of samenvatting door een ICT of AI-tool vragen wij altijd vooraf toestemming aan alle deelnemers. Hierbij lichten we toe welke tool gebruikt wordt.

Deze principes sluiten aan bij landelijke richtlijnen van Kennisnet⁴, en zijn aangepast aan de context van het Samenwerkingsverband.

AI-geletterdheid en training

Het SWV zorgt ervoor dat medewerkers AI op een deskundige en verantwoorde manier kunnen gebruiken. De AI-Act verplicht organisaties om gebruikers te ondersteunen met voldoende AI-geletterdheid. Daarom biedt het SWV periodiek trainingen aan over veilig en effectief gebruik van AI, inclusief het opstellen van goede prompts, het kritisch beoordelen van AI-output en het herkennen van risico's zoals bias en onjuistheden.

Risico's bij AI

Het gebruik van AI brengt verschillende risico's met zich mee. Het SWV is gericht op het beheersen en herkennen van de volgende risico's⁵:

1. Privacy en gegevensbescherming (AVG)

Het gebruik van AI brengt risico's met zich mee op het gebied van privacy en gegevensbescherming. AI-tools kunnen ingevoerde gegevens opslaan, hergebruiken of verwerken op manieren die niet transparant zijn, waardoor vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens onbedoeld kunnen worden gedeeld of blootgesteld.

⁴ Buijs, A., & Zwanenburg, E. (2025, 22 november). *AI-beleid ontwikkelen op school*. Kennisnet.
<https://www.kennisnet.nl/artificial-intelligence/ai-beleid-ontwikkelen-op-school/>

⁵ Deze punten zijn gebaseerd op de handreiking van de VNG, onderdeel 'risico's voor gemeenten'. Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). (2023, december). *Handreiking AI en algoritmen*.
<https://www.informatiebeveiligingsdienst.nl/product/handreiking-ai-en-algoritmen/>

Niet gebruiken: Daarom geldt dat het invoeren van persoonsgegevens, vertrouwelijke informatie of herleidbare casuïstiek in AI-toepassingen niet is toegestaan, zolang niet is vastgesteld dat deze tools voldoen aan de geldende privacy- en beveiligingseisen. Op dit moment is er nog niet een volledig beveiligde tool, dus mag dergelijke informatie niet ingevoerd worden.

2. **Menselijk toezicht blijft noodzakelijk**

AI ondersteunt, maar vervangt nooit de professionele beoordeling van medewerkers.

3. **Bias en ongelijke behandeling**

AI-tools kunnen onbedoeld eenzijdige of discriminerende uitkomsten geven. Medewerkers beoordelen AI-output- daarom kritisch op mogelijke vooroordelen en gebruiken AI nooit zonder zelf na te denken.

4. **Transparantie en uitlegbaarheid**

Het moet duidelijk zijn wanneer en hoe AI wordt gebruikt. Het SWV communiceert hierover richting scholen, ouders en medewerkers. In documenten wordt vermeld wanneer AI heeft meegedacht⁶.

5. **Veiligheid en digitale beveiliging**

AI-tools moeten goed beveiligd zijn om misbruik of datalekken te voorkomen. Medewerkers gebruiken daarom uitsluitend AI-tools binnen de beveiligde Microsoft-omgeving.

Deze aandachtspunten helpen om AI veilig en verantwoord in te zetten binnen het onderwijs en de ondersteuning van scholen en leerlingen.

Bij twijfel over het gebruik van AI neemt de medewerkers contact op met Jan Kramer (AVG/FG) of Sanne Kruijer (directeur-bestuurder).

Privacy en gegevensbescherming

Naast de algemene risico's gelden er specifieke regels voor het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens. Bij het gebruik van AI-tools is de AVG altijd van toepassing zodra er (direct of indirect) persoonsgegevens worden verwerkt.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- **Transparantie**: Betrokkenen moeten weten dat hun gegevens worden verwerkt en hoe een AI-tool deze gebruikt. Dit moet duidelijk worden gecommuniceerd.
- **Rechtmatige en zorgvuldige verwerking**: AI mag niet leiden tot oneerlijke behandeling of discriminatie. Medewerkers blijven verantwoordelijk voor een correcte verwerking.
- **Geen geautomatiseerde besluitvorming zonder menselijk toezicht**: Indien AI gebruik wordt voor besluiten die impact hebben op leerlingen, dan moeten deze altijd door een medewerker worden beoordeeld en toegelicht. Dit vormt een hoog risico voor leerlingen en zal altijd voorzien moeten worden door menselijke tussenkomst.
- **DPIA waar nodig**: Bij toepassingen met hogere risico's wordt een Data Protection Impact Assessment uitgevoerd, met aandacht voor bias, transparantie en de rechten van betrokkenen (zoals rectificatie en verwijdering).

De Functionaris Gegevensbescherming (FG) ondersteunt het SWV bij het borgen van privacy en gegevensbescherming bij het gebruik van AI-tools. De FG is Jan Kramer.

⁶ Vermeld AI-gebruik alleen wanneer een tekst grotendeels onbewerkt door een AI-tool is gegenereerd. Wanneer de medewerker zelf de inhoud bepaalt, beoordeelt en redigeert, geldt dit als normaal gebruik van hulpmiddelen en is vermelding niet nodig.

Monitoring

Het SWV monitort het gebruik van AI en verwerkt de bevindingen jaarlijks in de PDCA-cyclus. Daarbij worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Jaarlijks een AI-bijeenkomst met een externe expert.
- Jaarlijks een interne sessie gericht op het AI-beleid en de toepassing daarvan.
- Jaarlijks een evaluatiesessie over de uitvoering van het AI-beleid.
- Actualisatie van het AI-beleid vindt eens per twee jaar plaats.

Praktische werkafspraken

De onderstaande afspraken gelden voor alle medewerkers van het SWV bij het gebruik van Gen-AI:

1. Gebruik uitsluitend goedgekeurde AI-tools

- Het SWV gebruikt Copilot met een SWV-account, omdat hierbij de gedeelde informatie binnen de beveiligde Microsoft-omgeving blijft.
- Gratis of onbeveiligde AI-tools (zoals gratis ChatGPT, Gemini of DeepSeek) worden niet gebruikt, omdat deze gegevens kunnen opslaan of gebruiken voor training.

2. Verwerk nooit persoonsgegevens in AI-tools

- Geen namen, casuïstiek, leerlinggegevens, ouders, medewerkers, foto's of indirect herleidbare informatie invoeren.
- Bij twijfel: niet invoeren en contact opnemen met de AI-functionaris of FG.

3. Kritisch blijven bij het gebruik van AI-output

- Vraag AI altijd om alleen wetenschappelijk gefundeerde en/of landelijk erkende bronnen te gebruiken en de bronnen te benoemen.
- Controleer altijd op juistheid, volledigheid, bias of ongepaste aannames.
- AI-output is nooit direct definitief; medewerkers zijn altijd verantwoordelijk voor de inhoud.
- Vermeld bij officiële documenten wanneer AI heeft geholpen bij het genereren van tekst.

4. Veilig en bewust gebruik

- Communiceer duidelijk wanneer AI wordt gebruikt, zowel intern als naar scholen en ouders. Dit versterkt vertrouwen en voorkomt misverstanden. Bij het maken van een opname en/of samenvatting door een ICT of AI-tool vragen wij altijd vooraf toestemming aan alle deelnemers.
- AI dient als ondersteuning, niet ter vervanging van eigen professionele oordeelsvorming.
- Gebruik AI alleen wanneer dit past bij het doel en bijdraagt aan kwaliteit en efficiëntie.
- AI-tools nemen nooit beslissingen binnen het SWV.

5. Nieuwe AI-tools eerst afstemmen

- Bij gebruik van een nieuwe methode, software of leermiddel met AI-functionaliteit wordt vooraf afgestemd met de FG.
- De FG beoordeelt of een toepassing veilig en passend is.

6. Opnames en automatische notulen met AI⁷

- Het gebruik van AI voor het opnemen, transcriberen of automatisch samenvatten van vergaderingen brengt extra risico's met zich mee voor privacy en gegevensbescherming. Deze toepassingen verwerken alle gesproken informatie, waaronder mogelijk persoonsgegevens en vertrouwelijke gegevens, zonder dat vooraf volledig kan worden gecontroleerd welke informatie wordt vastgelegd.

Daarom geldt binnen het SWV:

- Het gebruik van AI voor opnames, transcripties of automatische notulen is niet toegestaan in overleggen waarin mogelijk persoonsgegevens, vertrouwelijke informatie of casuïstiek wordt besproken.

⁷ Deze richtlijn is gebaseerd op de uitgangspunten van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en richtlijnen van de Autoriteit Persoonsgegevens en Europese toezichthouders over het gebruik van AI en persoonsgegevens.

- Uitzonderingen zijn alleen mogelijk wanneer een AI-toepassing expliciet is goedgekeurd én wordt voldaan aan privacy- en beveiligingseisen, waaronder transparantie richting deelnemers en het zorgvuldig omgaan met gegevens.

Waarvoor niet gebruiken:

- Het verwerken van persoonsgegevens of casuïstiek;
- Besluitvorming over leerlingen of medewerkers;
- Gevoelige of vertrouwelijke documenten;
- Vertalen, analyseren of herschrijven van teksten met namen of herleidbare informatie;
- Taken waarin menselijk oordeel noodzakelijk is.

Waarvoor wel gebruiken:

- Samenvatten van documenten.
- Brainstormen of ideeën genereren.
- Ondersteunen bij het opstellen of herschrijven van teksten.
- Algemene kennisvragen.
- Een e-mail of brief verbeteren.
- Een tekst eenvoudiger uitleggen.
- Een boodschap duidelijker of overtuigender formuleren.
- Basisconcepten uitleggen in begrijpelijke taal.

Deze afspraken helpen medewerkers om AI veilig, zorgvuldig en binnen de wettelijke kaders te gebruiken.

Bijlage met tips: Een goede prompt schrijven

Wat is een goede prompt?

Een prompt is de opdracht die je aan een AI-tool geeft. Hoe duidelijker de prompt, hoe beter de uitkomst. Een goede prompt is:

- Specifiek – benoem precies wat je wilt.
- Duidelijk – beschrijf de taak helder (herschrijven, samenvatten, uitleggen...).
- Met context – geef achtergrondinformatie of het doel van de opdracht.
- Met gewenste toon en vorm – bijvoorbeeld: professioneel, puntsgewijs, kort.
- Bronvermelding – vraag bij een prompt voor informatie altijd om wetenschappelijk onderbouwde en/of nationaal erkende bronnen bronvermelding.

Voorbeeldstructuur voor een goede prompt:

1. Rol van de AI: "Je bent beleidsadviseur..."
2. Taak: "Herschrijf deze tekst..."
3. Context: "Voor gebruik binnen een onderwijsorganisatie..."
4. Toon: "In een neutrale en professionele schrijfstijl..."
5. Format: "In maximaal vijf bullets..."
6. Gebruik actieve taal: "Maak... analyseer... schrijf..."

Overige tips:

- Geef voorbeelden: bijv. een gewenste schrijfstijl of structuur.
- Experimenteer en verfijn: soms zijn 1–2 extra prompts nodig.

Voorbeeldprompt:

"Je bent een beleidsadviseur. Herschrijf de onderstaande tekst in professionele toon, beknopt en compact, geschikt voor een beleidsdocument. Verbeter structuur en duidelijkheid. Gebruik geen vertrouwelijke informatie."

Of:

"Je bent medewerker van een samenwerkingsverband. Schrijf een uitnodigingsbrief voor ouders voor de Commissie Toelatingen Onderwijs (CTO). Gebruik een warme en duidelijke toon, maximaal 150 woorden, op B1-niveau. Verwerk de volgende punten: [vul punten in]. Maak de brief vriendelijk, toegankelijk en goed leesbaar voor alle ouders."